

Václav Havel: Johne! Johne!! Johne!!! Ať sem přijdou aspoň Jirka Křižan a Petr Pithart a nikdo neodchází. A ať sem nikdo nevchází! (Velký ruch doléhající do místnosti otevřenými dveřmi z chodby.) Maximálně Jirka Křižan třeba a Petr Pithart. Co to tam je? Je fofr. Tak posad'te se prosím vás, co stojíte, ať můžeme chvíli mluvit v klidu. (Někdo zavřel dveře.) Tak. Situace se šíleně rychle vyvíjí kupředu a zdá se, že docela dobře. Samozřejmě se od včerejška, co jsme – bylo to včera nebo před sto lety – jak jsme tady večer seděli a mluvili?

Valtr Komárek: Předevčirem.

Václav Havel: Předevčirem. Od té doby se samozřejmě mnohé změnilo a všechno se posunulo. A my měli dneska celý odpoledne jednání, musili jsme ty svy návrhy určitým způsobem modifikovat, protože mezitím padl Adamec, ten Čalfa se tam objevil a tak dále, a všechno v nesmírném chvatu. A zdá se, že je taková... A tu stranickou delegaci vede Mohorita, kterej je daleko dynamičtější a normálnější než ten jakýsi snilek Urbánek a kterej tam je zřejmě motorem a po tom Urbánkovi tam nastoupí, jak mně se to jeví. A tato jednání se zdála bejt velmi dobrá, protože všichni přítomní – předsedové stran, SSM a tak – všichni vlastně ve všem navzájem souhlasili, včetně komunistické strany, což bylo pro mě téměř šokující. Ono se to může zvrátit, v osm hodin to jednání pokračuje. Mezitím se všechno tak posunulo, že naše původní koncepce vašich předsunutých hlídek a budoucí lepší vlády se musela z různých důvodů modifikovat tak, že je to cosi víc než jen předsunuté hlídky, že už je to vlastně rodící se nová vláda. S tím, že ten Čalfa se třeba asi brzo vymění, že jo. A oni řekli... Komunistická strana souhlasí, aby prezidentem byl Čech a nestraník. Souhlasí s tím, aby... Do neděle v poledne, se pokusí přimět strana svého člena doktora Husáka, aby rezignoval, předtím aby přijal slib nové pěkné vlády. Aby jako s jakousi důstojností odešel dřív, než ho odpoledne tam vyženou studenti z toho Hradu.

Tu novou, pěknou vládu. Takovou nějakou lepší. Tam vlastně jsme učinili takovej ústupek, že jsme vzali toho Čalfu jako ministerského předsedu, ale s tím, že jinak na to máme, jak se ukazuje, daleko větší vliv, než jsme si mysleli, na složení té vlády, a že se nám otevřel jakýsi veliký prostor. A v poslední vteřině, než jsme tam jeli, jsme se pokoušeli ten prostor modifikovat a zaplnit v nově vzniklé situaci. A vypadalo to na to, že už byste měl tam být vy. Nikoliv předsunutá hlídka inženýr Dlouhý a inženýr Klaus, ale vy na tom místopředsedovským místě. A oni dva jakožto vaši ministři a jakožto zárodek toho ekonomického – nebo už ne zárodek, ale cosi víc než zárodek – toho vpádu těch ekonomů do této vlády. A kdosi mi tady v rychlosti, když jsme šli po schodech nahoru, řekl, že to berete. Teď jsem se ale dozvěděl, že to vlastně s váma nebylo projednáno. My tam ale už máváme vaším jménem. Vy byste za této situace, kdy bude dobrej kabinet a Čarnogurský tam bude asi

a Dienstbier a tak a kdy tam budete mít Klause a inženýra Dlouhého, vy byste za této konstelace byl ochoten vzít si tu funkci místopředsedy orientovaného na sféru ekonomiky, s tím, že ten Čalfa podivnej je zatím předsedou vlády?

Valtr Komárek: No tak já, jak jsem říkal, vždycky jsem vděčen za důvěru. Mně tohle by ale se nezdálo moudrý z mého hlediska. Jednak toho Čalfu považuju za člověka dost špatného, jak odborně, tak morálně –

Václav Havel: To my víme.

Valtr Komárek: – takže nerad bych s ním pracoval. Já ho znám dobře od té doby, co byl referentem. On nemá taky úroveň žádnou. Vždyť on nedávno vedl odbor na předsednictvu vlády, a to ještě díky tomu, že byl aktivním nějakým človíčkem. Takže upřímně řečeno bych s ním nerad dělal. A za druhé, já ale nechtěl – poněvadž jsem to nikdy nebral, že by to bylo tak žhavý – vysvětlovat, že já těch čtyři pět let už se dávno, nebo pět šest let, zaměřuju spíše na problémy té moderní společnosti a tu ekonomii tak dělám, že jsem z toho vyrost a že jsem se tím živil. Ale že by mě tedy tak jako bavila, že bych se v ní vyžíval? Pořád bych o ní něco věděl, mohl bych ji snad slušně dělat, ale rozhodně teda, kdybych mohl nějak to tady dokončit, tak se radši budu bavit spíš tedy historickými nějakými aspekty a sociologií nebo socioekonomií.

Václav Havel: Ano. Já jsem asi zapomněl říct, že tady jde o jakousi, jak říkají Slováci, »vládu národní spásy« nebo »národní záchrany«, která je prozatímní do svobodných voleb. A ten smysl toho je především politický, protože vy jste pro národ symbolem lepší ekonomický alternativy. Že to dělají jiný praktický ekonomové a tak, je jiná věc. Vy byste byl ten, kterej to tam reprezentuje, kterej jako je zárukou, že místo týdlentý načatý polovičatý, pochybný a riskantní přestavby se pracuje na čemsi jiném. Je za vámi práce vašeho ústavu a jsou za vámi desítky dalších lidí, praktiků a tak dále, že jo. Ale v tuto chvíli by to bylo politicky prostě strašně dobrý, kdybyste vy – jako vlastně doporučen tím fórem | stanul na tomto místě. S tím, že by tam na jakousi přechodnou dobu byl tenhle podivnej Čalfa, kterej se zdá přeci jen o něco lepší než ten Adamec v tom smyslu, že ten Adamec hraje nevyzpytatelnou hru, zatímco ten Čalfa se mně jeví jako muž, s kterým se dá aspoň nějak mluvit nebo tak, no nevím. Výhrady k němu máme všichni, ale zdálo se nám, že za daného vyložení karet je to relativně malej ústupek a je to zároveň cesta k tomu, že se generální stávký promění v jakési národní veselice, trochu se uklidní situace a pak se dá v klidu ta vláda přebudovávat. A Čalfa zmizí a žádněj si toho nevšimne a tak dále. A byl by to nějakěj takovej přechod teda k té době, kdy teda budou ty volby a tak, že, do toho června, července. S tím, že pak můžete se věnovat své

prognostice, ale v tuto chvíli byste posloužil vlasti podle mého pocitu – tak, jak to všechno slyším a vidím – přesně na tomto místě. A tady nejde...

Vůbec vám neslibuju, že to všechno platí. Oni můžou mezitím to všechno zvrtnout a bůhvíjaké mafie se do toho budou montovat, ale zatím to vypadá tak, že co navrhneme, to vezmou. A pravděpodobně budem říkat, že když by oni tohle nechtěli, tak že ani ty další ekonomický ministry tam nedáváme a nevyslovíme důvěru tý vládě a tak dále. Ale ve skutečnosti by téměř většina, jak lidovci, tak socialisti, tak ti nestraníci, většina toho nového kabinetu byli dobří lidi už dneska. Tu jakousi kontinuitu s těmi lidmi starých pořádků by tam drželo pár chlápků jenom, no. A to ještě o některých tvrděj, že jsou taky dobří, ale to já nevím. Nějaký Štěrba, toho SSM prosazuje a tak. To nevím. Celý to je ve stadiu zrodu, jednání, dramatického vývoje, ale teď nejde o nic jiného, než jestli vůbec můžem tím vašim jménem manipulovat. My tu vládu ještě sestavujeme, my ji jaksi politicky jakoby připravujem za účasti komunistické strany a jinejch stran a fóra a slovenské VPN, která vás ohromně podporuje. To jako víme a oni sem teď kon dorazej. Jestli nakonec... Co uděláte, je vaše věc. V tomto okamžiku jde jenom o to, jestli tam můžem vašim jménem v této souvislosti operovat.

Václav Valeš: Valtře, já něco řeknu, než budeš mluvit ty. Má to ale nějakou malou vadu, jak jsem jenom zaslechl. Já si myslím, že by to Valtr měl vzít za podmínku, že ten slabej premiér je teď do konce voleb. Byli by tam dva silný místopředsedové, ten Čarnogurský a Valtr. Ale nemůže tam bejt Urban, pánové! Vy nemůžete přijmout Urbana, protože to nejde prostě!

Alexandr Vondra: To nejde.

Václav Valeš: Tam nemůže bejt nikdo druhý, tam může bejt šéf a ten prostor, i když není jenom ekonomika, ekonomický ministři a šéfové a tak dále. Ten Valtr v podstatě by měl taky širší prostor. Podle mě by to Valtr měl vzít – to je můj názor – za těchto podmínek. Ale nemůže tam bejt Urban. Ne kvůli osobě; na druhý straně Valtr je komunista, čili že je přijatelný i pro vás, to je v tuhle chvíli výhoda, ale nemůže tam mít Urbana. To je mat všem pracím tohohle týmu, jak Dlouhému tak Klausovi. To nemůžou, rozumíš.

Václav Havel: Dobře. Já jsem myslel, že ten Urban je jakýsi úředník, kterej tomu Čalfovi pomáhá, protože vždycky tam každě chce mít –

Václav Valeš: Ale no jo, Vašku, slabej podpírá slabýho, to nemůžete akceptovat!

Václav Havel: Není vůbec žádný problém, že my teď při těch pokračujících jednáních řekneme, že pan docent Komárek a všichni ekonomové a Občanské fórum – že se po poradách ukazuje, že to podmiňují nepřítomností pana Urbana, který je zastáncem starých ekonomických projektů a podobně. A že to prostě nejde dohromady.

Václav Valeš: Ne, Valtře, rozumíš. Tak by to bylo tak, že bys jako kdysi Erhardt v Německu... On byl místopředsedou, tak vládnul německou vládou. Tam byl kancléř, kterej dělal něco jinýho... Ale nemůže tam bejt Urban. Musí to bejt dva první – a jestli tam jsou ty český a slovenský předsedové, ty tam budou z důvodů ústavních, to je vedlejší, víte –, ale ne víc.

Alexandr Vondra: A vezme to ten Čalfa?

Václav Valeš: Heleďte, já nevím. Ať je jakej chce, ale jestli on trochu je moudřej, tak musí vědět, že o tomhle nemá ánunk a bylo by pro něj výhodný, kdyby to měl na krku někdo, kdo tomu zcela rozumí.

Václav Havel: A kdyby se ten Čalfa chtěl chovat jako ten nevyzpytatelnej Adamec?

Václav Valeš: Kdyby chtěl toho Urbana, pak řeknu otevřeně svůj názor. Tihle dva pánové [Vladimír Dlouhý a Václav Klaus] by si měli rozmyslet, jestli můžou s Urbanem něco dosáhnout. To já vám teda radím, protože já znám Urbana od malička, to vím, co teda. Pak je otázka těchhle dvou pánů, protože Valtr by tam možná mohl zůstat, ale pod Urbanem s ekonomikou, nevím.

Václav Havel: Dobře.

Václav Valeš: Ani pod ním. Samozřejmě doktor Klaus na bance může něco dělat, poněvadž není přímo ve vládě. Ale doktor, inženýr Dlouhý?!

Václav Havel: To je jasný. Podmiňovali bychom to tím, že tam nebude ten Urban. Ale teď je další otázka. Co když Čalfa řekne, že bez Urbana to nechce? Můžeme říci, že teda vy byste byl ministerským předsedou?

Valtr Komárek: Já zatím, abych vám pravdu řekl, jsem z toho tumpachovej.

Václav Havel: To všichni, všichni! (Smích všech přítomných.)

Valtr Komárek: Mám takový problém –

Vladimír Hanzel: To by byl lepší ten Čarnogurský, protože je tu problém s tím prezidentem.

Václav Havel: Jo aha! To by musel bejt Čarnogurský kvůli »Čech –Slovák«.

Vladimír Hanzel: Ano, ano.

Valtr Komárek: A mám teda problém, když si vás upřímně vážím, jak to rozumně odmítnout, abych se nikoho nedotknul. Protože já si myslím, že dva tři měsíce tam strašit nemá cenu a buď dělat něco pořádnýho, nebo nedělat. Mám o tom nějakou představu, co ta práce obnáší. To je strašná práce. Ani o tý ekonomice bych si nedělal iluze, to jako by nebyla lehká práce.

Václav Havel: No tím líp, já jsem myslel, že vám vyjdu vstříc, když mluvím o tý prozatímnosti.

Valtr Komárek: Né, né! Ale prostě to pak s těmahle, co tam staví ad hoc [...] – to bych se neodvážil. Já bych se neodvážil, kdyby to záviselo jen ode mě, jako říct, že se podaří změnit tady tu ekonomiku.

Václav Havel: A kdyby byl Čarnogurský premiérem?

Valtr Komárek: Já ho neznám. Ne, já vím, kdo je, ale aby šel člověk do pranice, s kým jenom ví, že je a že je snad dobrej, tak to je strašně málo na jeden lidskej život v mým věku.

Václav Havel: Ono se o tom bude jednat hlavně zejtra. Dneska to jsou jakési návrhy, které tam vznášíme. Tu vládu bude sestavovat zřejmě ten Čalfa, protože už ho tím prezident pověřil, a on ji musí do neděle ráno sestavit, aby mohl prezident rezignovat a vláda převzít ty povinnosti prezidenta a tak. To je ten ústavní mechanismus. A ve skutečnosti ji ten Čalfa bude sestavovat, a až se dozví výsledky těchhle dohod a jednání, tak řekne, že dá zas demisi jako ten Adamec a že by teda jsme navrhli toho Čarnogurského. Také uvidíme, s čím přijedou Slováci. Ale principiálně jde o to, zda lze s vašimi silami v té vládě počítat. S tím, že budou splněny podmínky, které si kladete, například, že tam nebude dotyčnej Urban nebo tak.

Valtr Komárek: Ne, to si klade Valeš! Kdyby tam byl Valeš, ať si to klade. Já bych s Urbanem vůbec nedělal, protože to je naprostej slaboch. Problém je ten: Já chápu, že tam potřebujete Slováka. Nechci vůbec nic komplikovat, já tomu chci pomoci, ale já můžu říkat svý náměty z toho ústavu, a kdyby tam šel teda Kouba nebo někdo z těch našich starších, tak toho místopředsedu skvěle zahraje. Na ty tři měsíce. On celkem má kolem sebe nějakou legendu. Ten Kouba má větší legendu než já.

Václav Havel: Mezi odborníky možná.

Valtr Komárek: Ne, on je skutečně... Tak on po [Otovi] Šikovi vedl v osmašedesátým Ekonomický ústav akademie věd, byl ředitel. Tehdy mu navrhli ministra plánování. Tak to prozřetelně odmítl. A pak dělal těch dvacet let v ČKD, v nějakým malým výzkumu. Teď je u nás rok.

Václav Havel: No a rozhodně plyne z toho vašeho celého ekonomického potenciálu, který nyní reprezentujete pro veřejnost a kde se skrývá mnoho lidí, který se tak vzájemně propojili, a nejsou tam jen zaměstnanci vašeho ústavu – tenhle blok, abych to tak nazval, musí mít někoho v čele ve funkci toho místopředsedy. A vy se domníváte, že na tuhle funkci je lepší inženýr Dlouhý nebo ten Kouba? To bysme zase měli shánět Koubu a zeptat se ho. Nebo [...] se nezdá, že jste vy ten pravý, který tam má stanout i z hlediska okamžité politické situace, jejího zklidnění a touhy Slováků po vás a tak dále a tak dále a tak dále? Teď neuvažujte, jestli se vám chce nebo nechce, ale o tom, kdo vás potřebuje. Já taky tak musím uvažovat. (Smích Edy Kriseové.)

Petr Pithart: Já bych řekl, že z hlediska té široké veřejnosti, vy byste byl nejpřijatelnějším symbolem, že se opravdu něco změnilo.

Eda Kriseová: Nebo bude měnit spíš.

Petr Pithart: Víc než Čarnogurský, víc než Dienstbier.

Stanislav Milota: Že se bude měnit do budoucna.

Petr Pithart: Že se bude měnit, ano. To je prostě pro tuto chvíli, kdy nejen ta partaj, ale i my upřímně říkáme, že tady musí být klid a lidí se musí prostě nějak uklidnit. Toto by bylo čitelné.

Václav Havel společně s ostatními dále bezúspěšně přesvědčovali Valtra Komárka, aby funkci prvního místopředsedy federální vlády přijal. Vladimír Dlouhý se přiklonil k navržené variantě, aby Komárka v této funkci nahradil Karel Kouba z Prognostického ústavu. Václav Klaus však tento návrh nepodpořil a postavil se za Komárka. Objevily se velmi hypotetické alternativy: Komárek jako předseda vlády či jako prezident republiky. Kolem 19.30 se dostavili očekávaní zástupci Koordinačního výboru VPN Ján Čarnogurský a Miroslav Kusý (viz úryvek č. 2).